

מסכת נדרים

פרק כל כנויי

מתניתין:

משנתנו מבארת שני חידושים בענין הלשונות שבהן אוסר האדם את עצמו.

האחד, לשון הנאמרת באופן של "כינוי", שאינו אומר את הנדר או השבועה בלשון הרגילה, אלא משתמש בכינוי אחר [שהוא שיבוש לשוני, או שהוא לשון מיוחדת שתקנו חכמים לנודרים].

והשני, לשון הנאמרת באופן של "יד", שאומר רק דיבור חלקי מהנדר או מהשבועה.

א. כינויי נדרים:

כל כינויי נדרים — דינם כנדרים.

מי שנודר ואינו אומר לשון מפורשת של איסור נדר אלא משתמש בכינוי שהוא "כינוי", חל נדרו, וכפי שיבואר:

האומר בנדרו "דבר זה אסור עלי כקרבן", הרי זה נדר מפורש.

אך אם יאמר "דבר זה אסור עלי כקונם", או אם יאמר "קונם עלי דבר זה" — הרי הוא מתבטא בכינוי, לפי ש"קונם" הוא כינוי לקרבן.⁽¹⁾

הקדמה

בארבעה ענינים יכול האדם לאסור על עצמו בדיבור פיו — בנדר, בשבועה, בחרם, ובנזירות.

זאת, מלבד המקרים בהם מטיל האדם חלות של קדושה על דבר, כמו הקדש או הפרשת תרומה, שבהם מחיל דיבורו את הקדושה על החפץ, ומשעה שחלה הקדושה חייב הוא לנהוג בדבר לפי מה שמחייבת התורה.

הנדר מתחלק לשני סוגים עיקריים:

האחד, נדר שבו אוסר אדם חפץ מסויים על עצמו או על חברו.

והשני, נדר שבו מחייב האדם את עצמו לעשות דבר מצוה.

אך אין האדם יכול לחייב את עצמו בנדר לעשות פעולה שאינה מצוה, היות ומהותו של נדר היא הטלת איסור על חפץ, ולא התחייבות לעשייה. מלבד נדר לדבר מצוה, שנלמד מפסוקים אחרים, שיכול האדם לחייב את עצמו לעשות דבר מצוה, כמו מי שמחייב עצמו ליתן צדקה או להביא קרבן, או שמחייב עצמו ללמוד בהשכמת הבוקר.

[שקדושתו היא מחמת שהקדיש אדם אותו]. הסוכרים שעיקר הנדר הוא בהתפסתו בדבר הנדור, הרי אם לא יתפס אותו בדבר הנדור, אפשר להשלים את נדרו מדין "יד", ולהחשיב

1. רבותינו הראשונים דנו כאן ובמסכת שבועות האם יסוד הנדר הוא באמירה גרידא, שאומר הנודר "דבר זה אסור עלי", או שצריך הנודר "להתפס" את נדרו בדבר הנדור, כמו בקרבן